

ШУМАДИНѢА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

ТЕЧ. VI.

Овај листъ излази сваке Суботе. Цена е одъ 1. Апр. до нове године 18 гр. За огласе плаћа се 3 пр. ср. одъ врсте за едан-путъ а 5 пр. ср. за трипутъ.

№ 63.

НАДЕЖДА.

(Слободно по Шилеру.)

О будућој срећи чудно мисле люди,
У нѡй лека тражи свак' по својој ђуди!
Будућностъ намъ боль сиа
Сва милина у нѡй кляя,
Време меня течай свой,
Бюде блажи больи строй!

Надежда насъ мила крозь савъ животь прати,
Горке, тужне дане своимъ чаромъ злати;

На дете се любко смее,
А младића жаромъ грев,
Нѣнь намъ увекъ шапће гласъ
Да ће больи куцнут' часъ!

Шта подиже у вис' душе чувства чиста,
Там' гди вечне славе храмъ се дивно блиста?

Шта намъ скорбъ и яде блажи
У невољи шта насъ снажи?

Да — надежде само гласъ!
Онъ текъ свуда прати насъ! —

М. И. Столяновикъ.

ПАДЕНІЕ ДАМАСКА.

Текъ што е по смрти пророка Мухамеда нѡговъ приятель и тастъ Абубекиръ избранъ за поглавицу Сарацена, и текъ што е неке партае угушио и владу свою мало утврдио, издао е онъ разписъ свима арабійскимъ племенима, коимъ е позивао све изповедателъ ислама, да лепу пограничну областъ Сирию одъ невѣрника Грка одтргну, и науку ислама тамо разпротру. Нѡгови телали и изасланици вратили се натрагъ съ томъ радостномъ вѣсти, да е овај позивъ свуда съ найвећимъ одушевленіемъ примљенъ. За кратко време врвио е станъ кодъ града Медине одъ ратоборни Мусломанаца. Кадъ е войска била пунобройна, отишао е Абу-Бекиръ у станъ, држао е смотру надъ ратницима, коњима и оружиемъ и молио се Богу за срећни почетакъ и успѣхъ намѣреногъ предузећа. Затимъ избере за войводу Абу-Обейдаха, човека, кога е вѣрозакона ревностъ и побожностъ благос-

ђу душе нѡгове мало умѣравала се, — и прида му у помоћ ратоборногъ Каледа, тако названи „мачъ божи.“ Први дана пратио е онъ войску пешице, а кадъ се после враћао у Медину, да предузме кормило земљъ, онъ е призвао войводе, и премда биаше онъ неизобразени синъ пустинѣ, онъ е ипакъ при разстанку съ войскомъ дао войсковоѢама слѣдујући совѣтъ, на кои се заиста сви освоители угледати могу. Ово су биле нѡгове рѣчи: „Опомените се, да сте свакадъ на очима свевидећегъ Бога и на прагу смрти, опомен'те се, да има праведногъ суда, и да има рая за награду достойни. Клоните се неправде и угнѣтеня. У битки борите се као храбри мужеви, но немојте побѣду вашу окалати крвљу жена и дече. Немојте безъ нужде ни едну воћку одсећи, нити нѣиве палити, немојте убити стоку, до ону, коју за препитание ваше потребуете. Ако какавъ уговоръ заключите, то будите честни и држите дату вашу рѣчь као светињу.“

На граници између Сирие и Арабистана биаше утврђена варошъ Басра. Сарацени најпре Басру обседну, но после едного несрећногъ излетаня грчке посаде изъ града освое Сарацени градъ, и то помоћу невѣрства градо-Началника Романа.

Ово освоенѣ тако е силно разпламтило духъ и поузданѣ сараценске войске, да е она одма наумила поћи на стари престолни градъ Сирие, кои е само четири конака одъ Басре удаленъ био. По краткомъ одмору крене се войска и стани се недалеко одъ престолногъ града Дамаска, у средъ увеселителни лугова и источника овогъ предивногъ, райскогъ предѣла. Одтуда пошлѣ Абу-Обейдахъ храбримъ грађанима Дамаска, кои су скоро дошавшомъ спомоћномъ войскомъ одъ 5000 Грка изъ Европе подирепљени, посланике, и оставио е граду изборъ: или да прими исламъ и плаћа данакъ, или да се упусти у ратъ. Грађани изберу войну.

У време пропаданя ратне вештине, као и у време нѡногъ дѣтинѣства, войсковоѢе су држали за найвећу славу и заслугу, кадъ се у борби са простимъ војницима надмећу, а кадъ у двобою колико е могуће ввше непријателя надвладаю. Ову честь држали су они за тако исто велику, као и славу, кадъ брзимъ и бистроумнимъ проницаванѢмъ и прегледомъ, и ползованѢмъ повољногъ и срећногъ каквогъ тренутка сумнителни бой у побѣду преобрате. Тако се дакле и при обсади Дамаска догађала позорня, какова намъ безсмртни песмотворацъ Омиръ

у својој Илиади описује; многи предводители съ обе стране позивали су се узajмно на двобой, и страовити Каледъ оправдао е томъ приликомъ свое големо юнаштво. Онъ е у тешкој борби надвладао и заробио едногъ хришћияноскогъ войсковођу, силногъ достојногъ противника. Одма после ове побѣде баци се одморномъ коню на рамена и улети у преднѣ редове непријатељске войске. „Одмори се мало,“ рекне му пријатељ нѣговъ Дераръ, „борба са онимъ невѣрникомъ утрудила е те яко.“ — „О Дераре,“ одговори одважни и снажни Сараценъ, „за одмаранѣ имаћу доста времена на ономе свѣту. Ко данасъ ради, сутра има одмора.“ — И са истомаъ ватромъ изиђе и другомъ борцу на мейданъ, кога такође побѣди.

Несрећни излазакъ неколико боева принуди грађане Дамаска и грчку войску, да се ограничи на обрану у самимъ обкопима свога града; но еданъ вѣстникъ, кои се умео провући крозъ сараценски станъ чакъ у градъ, донео е радостну вѣсть, да царъ Ираклисъ силу войску граду у помоћ шилъ, и да ће ова за кратко време стићи. Но разуздава радостъ войске у граду издаде Сараценима тайну нѣиову. Абу-Обейдахъ и Каледъ заключе, да дочде превину обсаду Дамаска, догодъ се у отвореној битки не сударе са царевомъ войскомъ. Кадъ су Сарацени станъ свой дигли и на сусреть пошли царевой войсци, нападне посадна войска изъ Дамаска на заднѣ одѣленѣ Мусломанаца; но непобѣдими Каледъ потуче и тако страшно, да е найодабрания войска грчка одъ мача огорчени Сарацена пала.

Садъ привуче Абу-Обейдахъ къ себи и она одѣлена сараценска, која су подъ предводительствомъ войводе Амру-а, позниегъ освоителя Египта, тумарала дужъ средиземногъ мора, тако, да е садъ имао подъ барякомъ своимъ 45.000 одабрани ратника, кои су пламтили жельомъ, да се са хришћиянима у одсудној битки ударе. У равноме полю айзнадинскомъ сукобе се они са царевомъ, 70.000 момана якомъ войскомъ, састоемомъ се у пола изъ Грка а у полу изъ Сирияна, и Юлиа месеца год. 633 по najveћој жеги сунца, заметне се крвава битка, која се у први ма' клонила на користъ Хришћияна, — но предъ вече се рѣши на пропасть Грка. Блizu 40.000 одъ цареве войске погину одъ мача Сарацена; остатакъ се нагло повуче у Цезареу и Антиохию; а само незнатна часть протуче се крозъ войску арабистанску, и продре у Дамаскъ. Пљѣнъ побѣдителя био е неоцѣнимъ; овај се састояо изъ много застава, сребрни и златни крстова, драгогъ камена, сребрни и златни украса и ланчића, богатогъ одѣла и безбројногъ новца.

Ужасна вѣсть о несрећномъ исходу битке доспела е са брзиномъ муњ у Дамаскъ, и испуни страомъ и ужасомъ тамошнѣ грађане и войску, која е са високи зидина видила повратакъ и приближаванѣ побѣдоносни и занешени Сарацена. Амру е ишао напредъ са 9000 одабрани коняница; остала войска ишла е за овимъ у густимъ гомилама, и сасвимъ назадъ бияше Каледъ, кои е вручио своме врстномъ пријатељу Дерару 2000 коняника, да свудъ у наоколо око града облеће, да равни предѣлъ одъ непријателя чисти, долазећу помоћ разтури и зароби, а и вѣстнике и уводе вата. Остале сараценске войводе подѣле се на седамъ капиа града Дамаска, и та-

ко се обнови садъ обсада са удвоеномъ силомъ, ревносту и поузданѣмъ.

Но премда су Грци у Дамаску знали, да су одъ сваке помоћи одсечени, они ипакъ зато нису клонули духомъ. На челу нѣиовомъ стаяше еданъ храбри мужъ, кои е знао поузданѣ нѣиово у Бога и свога цара одржати и войску одушевљѣнѣмъ испунити. Воли овај мужъ звао се Тома, и био е сродникъ грчкога цара. Премда се онъ већ одъ више година повукао одъ свию явни послова, и у миру тишини као приватанъ човекъ живио, то е онъ ипакъ у часу грозеће опасности био готовъ, слѣдовати позиву притеснѣне войске и наоружани грађана и примити се главне команде надъ градскомъ войскомъ. Деветъ месеци трајала е ова друга обсада, и пре него што су крайнѣ стеснѣни Грци мислили на предаю, рѣшили су се они, съ надежомъ у небесну помоћ, учинити јоштъ еданъ рѣшителни покушай за нѣиово избављѣнѣ, — кои е покушай имао на себи и значай вѣрозаконогъ поуздана, но уедно и крайнѣгъ очајна.

Необични тутанъ у граду и ноћно осветленѣ наговѣстило е Сараценима, да хришћияни намѣраваю сутраданъ изъ града излетити.

Тако е заиста и било. У зору подигну Грци на главној капи високи крстъ на угледъ обе войске. Архиепископъ града пратио е са цѣлимъ свештенствомъ навальиваюћу крозъ капию войску, и положио е свето еванђелие ка подножию частнога крста. Затимъ се заори смирена молитва сину божиемъ, да свою дѣцу заштити, и да истину свое небесне науке одбрани одъ крвни душмана нѣни. — Садъ се одма заметне крвава, очаятелна битка, која е съ неодолимимъ бѣсиломъ до самога мрака трајала. Вештина племенитогъ Томе, кои е био несравнѣни стрелацъ, стала е многе найврстније Сараcene живота, докъ ние најпосле смртъ толики юнака освећена рукомъ едне одважне жене.

Супруга Абана, едногъ одъ нижи заповѣдника арабистанске войске, ние се могла одъ нѣга разстати, кадъ е онъ на войну отишао, него га е и она свуда вѣрно пратила. Она се е тога дана храбро борила поредъ нѣногъ супруга, кога е нѣжно любила, докъ ние стрела Томина, која никадъ непромашуе, храброгъ Абана у срце погодила. „Срећанъ си ти,“ рекне јуначна жена, кадъ е смртно ранѣни Абанъ на нѣномъ крилу издануо, „срећанъ и пресрећанъ, любезни мой! Ти си отишао ономе, кои насъ е овди сѣдинио, но за кратко време опетъ разставио. Но скоро ћу и я теби доћи; али најпре оћу крваво да осветимъ твою смртъ.“

Безъ и едне сузе и уздисая сарани она мртво тѣло Абаново по обредима нѣне вѣре; — Затимъ се лати оружия и похита натрагъ у бой, и тражила е у најжешћемъ метежу крвника свога мужа. Прва нѣна стрела прободе Томиногъ баряктара, а друга погоди Тому у око, и уморни и изнемогли Хришћияни тражили су узалудъ очима свога войводу и заставника. Но при свемъ томъ ние хтео племенити Тома вратити се изъ битке у градъ, него е дао ране свое превияти на самоме бедему, а уедно и заповедио, да сириянска войска остане подъ оружѣмъ. У тишини ноћној дао е Тома наново знакъ излетаню, капије

се отворе, и изнутра покуляю густе редови огорчени ратника, кои се као олуина устреме на непријатељски станъ, Сарацени, кои се нису тако рано падали нападаю. спавали су безбрижно у своимъ шаторима, и можда би сва войска њинова сатрвена била, да ние бдителни Каледъ први опазио намъру Грка. Онъ стане са 400 коняника нападагельма снажно на супротъ, и задржавао ње донде, докъ се ние остала войска за уредни бой спремила. Христијани нису ни те ноћи били бољ среће, него прошлогъ дана, и морали су се иза бедема и зидина свои повући са губиткомъ 1000 одабрани войника.

(Свршетакъ слѣдуе.)

Чудновати догађај изъ живота славногъ едногъ мужа.

Прослављени Бомарше проповѣдао е еданпутъ у друштву, кое га е найвећомъ, пажњомъ и нестрпљивимъ слушало, слѣдујући чудновати догађај изъ свога живота:

„Пре неколико дана“ започне Бомарше чудновато причанъ свое, „лежао самъ я уютру пре сваућа на моме кревету, и то у ономъ буновномъ санъивомъ станю, кадъ човекъ нити спава нити е буданъ; — наеданпутъ отворе се собна врата, и унутра уђе еданъ високогъ стаца странацъ у беличастимъ аљинама. Његовъ збуњени погледъ, прашљиве њгове цицеле, кое су ясно доказивале, да е тай странацъ нагло ишао, а и не препоручителни ликъ мога чудноватогъ госта зададе ми неки стра и зебню. Странацъ ме зовне именовъ и рекне ми, да одма устанемъ. Я устанемъ као некому непонятномъ силомъ покренутъ, и заогрнемъ мою спаваћу аљину, незнајући, шта онај бели странацъ самномъ учинити намърава. — Онъ ми се затимъ приближи, и примора маханъмъ руке, да седнемъ на едну столицу, коя стаяше близу прозора.

Текъ што самъ я на столицу сѣо, докопа ме бездушни, подозрителни странацъ за гушу, и притисне ми о грло еданъ повелики литаръ; затимъ узе у леву руку едво ђуде, и стаде ми съ њиме гвѣчити сво лице, као да е имао намъру, да ми вилице и све зубе изломи. Я бия у самртномъ страу, ладанъ ме зной споваде; — у томъ очајномъ положеню дисанъ ми се пресече, я самъ мислио, да ће ми душа на носъ изаћи, — лице ми огрезне у пени, я висамъ смео ни гласа испустити, еръ ми е странацъ оштримъ гласомъ запретио, да се неусудимъ што проговорити, нити викнути. Мало затимъ опазимъ я съ ужасомъ, како онъ тргне еданъ ятаганъ, и пошто му е доволно оштроћу испитао, намести га мени подъ грло; — Садъ самъ готово сасвимъ свестъ изгубио, я осетимъ, како ми е крвъ лоптила, — и препоручимъ съ тихимъ уздисаима душу мою Богу.

Самртни мой стра, као да е учинио на мога крвника велико упечатљивъ. Онъ ми пошкропи лице ладномъ водомъ, — я доћемъ мало къ себи, и отворимъ очи. Но на то ме увати мой мучитель за косу, веже ме, извади едну малу пушку изъ цепа и избаца е на мене, но на срећу куршумъ прође мимо мое главе и окрзне само уво. Не человекъ овај везао ми е руке еднимъ чаршавомъ, да нисамъ могао ни мрднути. Кадъ е онъ видио, да я јоштъ

дишемъ, стане ме за косе верупати. Я кадъ то видео, затворимъ очи и предамъ се мирно у руке страшной судьбине моеи; а онъ опетъ потегне едне велике маказе, съ коима е науmio, прекинути ми животъ, — но узалудъ. Я самъ стаюо као осуђеникъ на губилишту. Наеданпутъ опази мой целатъ на асталу мою несущу съ повцима, притрчи асталу, зграби кесу и полети изъ себе. Я се на то охрабримъ, дигнемъ се са столице, разкинемъ свезе, доватимъ еданъ ножъ, и хтедо већъ отрчати за њимъ у потеру; — но затимъ се предомислимъ, и оставемъ у соби.

Я станемъ предъ огледало, и почнемъ брисати зной съ чела; — узрујана крвъ стиша ми се мало, погледъ ми постане бистрија, — и на мое крайнѣ удивљивѣ видимъ у огледалу мой ликъ красно обриванъ и косу гладко очешлану и фризирану. — Садъ текъ дознамъ я, да е мое буновни и полу-сновни станъ било узрокъ моме самртномъ страу, — кои ми е едногъ новогъ берберскогъ калфу представио као некогъ злонамерногъ убийцу, — стра велимъ, кои е невиномъ послу берберскогъ калфе доданъмъ силе воображена дао тако страшанъ значај.

Надпудрени Лисацъ.

У Мюнхену догодно се слѣдујући жалостно-смешни случай: Два тамошня грађана, одъ кои еданъ бияше касапинъ, а други кафеция, врло су се лепо живили, и притоме су обоица били на гласу шалливци. Едномъ се договоре, да еднога ведрогъ зимнѣгъ дана отиду на колима у шетню до едногъ оближнѣгъ села. Кафеция се пакъ при полазку свадбѣо съ неколико мрели колачића за случай, ако би огладнио, и завуче њу у цепъ свога япунцета. Они међутимъ приспеду у село, безъ да е кафеция свое ђаконие и дирнуо. Кадъ уђу у сеоску меану, обе си кафеция свое япунце заедно са вирећимъ изъ цепа колачићима о ексеръ еданъ према великомъ огледалу, како би, гледајући у огледало, све добро могао видети, шта се ради; притомъ се чинио онъ, као да на ништа непази, како не би подозренъ узбудио. Касапинъ пакъ већъ е неколико пута за време веселогъ њиногогъ разговора бадио кришомъ очи на беле мрсне сомуне и свакояко размишљавао како да њу украде, и поведе, па после свога превареногъ комшию да исмее, кадъ би овај огладнио и колачиће потражио, и одъ њѣга дознао, кудъ су се они дели. После некогъ времена укаже се удесна прилика за извршенъ свое лукаво смешљиве намъре. Касапинъ полако се дигне, и стаде по соби одавати, и певајући едну веселу песму, прикучи се япунцету, и брзо извади колачиће, и стрпа њу у свой цепъ, извуче се изъ себе, и поведе њу кришомъ у авли. Кафеция е све ово крозъ огледало гледао, и исмишљао е, како ће се своме лукавомъ приятелю осветити. Касапинъ ушао е опетъ у собу; лице му е било радостно и злобно се смешно, што е кафецию, кои е био расглашенъ као препреденъ человекъ, преварио. Обоица су јоштъ неко време ћеретали, пили и пѣвали, и вайпоследе се дигну, да поћу кући. Кафеция устане први, и скидајући сасвимъ безбрижно япунце, кое е о ексеру висило, рекне касапину: „Приятелю, молимъ те, буди тако добаръ и причекај ме мало, я морамъ јоштъ часкомъ отићи моме куму Н., кои ми се пре неки данъ жалио, како му досађую у кући

безбројни мишеви и пацови; ја самъ му обећао, да ћу му донети ови дана сичаномъ отровани колачића, па садъ идемъ, да му њих однесемъ.“ — Шта велишъ!“ викне касапинъ, пребледивши као крпа, „отр-ов-а-ни колачићи! Гди су ти колачићи, гди си њих оставио?“ — У цепу мота јунцета, одговори кафеџија и завуче руку у празанъ џепъ. — „Милостиви Боже! Ја самъ њих повео!“ дрекне касапинъ, који се одъ страа скаменио. — „Да грдне несреће!“ закука лукави кафеџија; „дајте брзо млека, вруће воде, зейтина, — ако Бога знате!“ — Цела се кућа узбуни, и на вратъ на носъ донесу све речене лекове; сиромаскапинъ пио е у самртномъ своје страу све, што су му годъ донели, и смирио се текъ онда мало, кадъ му се стомакъ сасвимъ изпразнио, и кадъ му е сеоски лѣкаръ, коме е кафеџија окомъ намигнуо, казао да нема више никакве опасности. Полу мртавъ одъ стра и силногъ напрезања при узимању гнусногъ лека сѣо сиромаскапинъ са својимъ пријатељемъ на кола, и пођу кући, На путу рекне кафеџија касапину: „У будуће немој покушати, да ме преваришъ, еръ ти знашъ, да си ти свакадъ побеђенъ био. Колачићи су били тако нешкодљиви, каогодъ бистра са извора вода, и ја самъ те за твој угурсузлукъ, што си хтео да ми се смејшъ, казнио.“

М р и в њ е.

Хитростъ у крађи. У једномъ парискомъ театру догодило се пре некога времена слѣдујуће: еданъ Дворски служитель у окићеномъ одѣлу приступи некој госпи и рекне њој: „Извините мою слободу! Графица С., моя милостива госпоња, замолила васъ е, да њој дате једну вашу браслету (белензуку) да е види, еръ њој се веома допадају. Госпа скине једну белензуку (ове су биле богато брилијантима искићене) и даде е служителю, кога њвне очи никадъ више видиле нису. — Четрнаестъ дана после овогъ догађаја дође кодъ господ еданъ полицајни чиновникъ, и рекне госпои: „Мя смо данасъ уватили једногъ лопова, и нашли смо кодъ њга једну дијамантима искићену белензуку; и будући да е полицајна властъ дознала, да е вама пре некогъ времена у театру једна белензука хитрошћу украдена, зато васъ молимъ, да ми дате паръ оне украдене, да е сравнимо са нађеномъ кодъ лопова, па ако буду еднаке, онда ћете вашу изгубљену стваръ добити. Госпоња, у надежди, да ће до своје ствари доћи, даде белензуку радостно, па није ни ову никадъ више видела. — И дворски служитель и полицајни чиновникъ били су преобучени лопови, који су у договору били.

Поправљни и благодарни злочинацъ. „Ја вамъ се свето обећавамъ господине предсѣдателю, да ћу се поправити, ако само садъ благо и милостиво самномъ поступите,“ рекне еданъ лоповъ на испиту. Ово свечано обећањ склопи судио да га сасвимъ благо осуди. „Богъ и душа!“ рекне помиловани лоповъ, ви сте господине врло човечни, и ја ћу вамъ за то благодаранъ бити.“ — Сутраданъ добие судья једно писмо заједно съ једнимъ запечаћенимъ завежљаемъ. У писму била слѣдујуће речи: „Господине, за благодарностъ, што сте били

према мени милостиви враћамъ вамъ у овомъ завежљаю вашъ златанъ сатъ, који самъ вамъ лане украо био!“

— У једномъ друштву, гди се е десила и једна млада, лепа Американка, поведе се речъ о Америци, којомъ приликомъ еданъ неотесани трбушати богаташъ рекне: „Изъ Америке нисмо ништа ваљано и честито добили, узимајући само кромпиръ.“ — Узврѣна Американка привати му речъ, и одговори: „Ако се ставимо на точку угоевни свиня, то морамо сви ваше мнѣнје одобрити; еръ за свинъ није ништа изъ Америке болъ и питателније дошло одъ кромпира.“

— Млада једна госпоња сретне једногъ немогъ просјакъ и давши му милостину, запита га сажалително: „Бѣдни човече! колико има времена, одкадъ си онемиио?“ — „Ахъ, милостива госпо, већъ две године дана!“ одговори просјакъ.

Кафеџински театаръ.

Гостъ. Шта самъ дужанъ?

Келнеръ. 7 гроша и 20 пара.

Гостъ. Ево вамъ паре.

Келнеръ. Е, господине ви сте дали 60 пара манъ.

Гостъ. Шта му драго, то нека буде келнеру бакшишъ.

Одгонетка загонетке у прошлome броју: **ВРЕМЕ.**

О Г Л А С И.

☞ Долеподписаный отворио е кафану у кући Ивана Звечанца у Палезу; зато препоручуе се путницма са добримъ еломъ пићемъ преноћништемъ и добромъ послугомъ.

(1—3)

Андріа Поповићъ,
иначе Валѣвацъ

Угоститель у Палезу.

☞ У Антулиной кући има за издаванъ подъ кирию о идућемъ Митрову-дне еданъ квартиръ, састојећи се изъ 3 собе, једне куйне са шпархертомъ и једногъ одѣленія у подруму. Кои њих жели имати, некъ изволи пријавити се притяжателю у истой кући.

(1—3)

У Бѣограду 5. Октобра 1857.